

EKONOMİ BÖLÜMÜ MAKROEKONOMİK KONJONKTÜR NOTLARI

01/04/2021

NO: 2020/4

2020 YILI VE OCAK- 2021 ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Doç. Dr. Bahar Erdal
OSTİM Teknik Üniversitesi
Ekonomi Bölümü

Özet

2019 yılında cari işlemler hesabı, 2001 yılından beri ilk defa olarak 6.759 milyon ABD doları yani GSYİH'nın yaklaşık yüzde 0.9'u kadar fazla vermiş iken 2020 yılında cari işlemler açığı 37.765 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiş olup, bu açık GSYİH'nın yaklaşık yüzde 5'ine karşılık gelmektedir. Pandeminin yaşanmaya başlandığı 2020 yılında cari açığın artmasına neden olan temel faktörlerin başında ihracatın azalması, ithalatın az da olsa artış göstermesi ve parasal olmayan altın ithalatının artış göstermesi nedenlerinden ötürü 2019 yılında 16.8 milyon ABD doları olan dış ticaret açığının, 2020 yılında 37.9 milyon ABD dolarına yükselmesi gelmektedir.

2019 yılında cari işlemler hesabı, 2001 yılından beri ilk defa olarak 6.759 milyon ABD doları yani GSYİH'nın yaklaşık yüzde 0.9'u kadar fazla vermiş iken 2020 yılında cari işlemler açığı 37.765 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiş olup, bu açık GSYİH'nın yaklaşık yüzde 5'ine karşılık gelmektedir. Pandeminin yaşanmaya başlandığı 2020 yılında cari açığın artmasına neden olan temel faktörlerin başında ihracatın azalması, ithalatın az da olsa artış göstermesi ve parasal olmayan altın ithalatının artış göstermesi nedenlerinden ötürü 2019 yılında 16.8 milyon ABD doları olan dış ticaret açığının, 2020 yılında 37.9 milyon ABD dolarına yükselmesi gelmektedir. Bunun yanı sıra, hizmetler dengesi kaleminde önemli bir ağırlığı olan net seyahat gelirleri 2019 yılında 25.719 milyon ABD doları iken pandemi nedeniyle turizm gelirlerinde düşüş yaşanmasının sonucunda 2020 yılında 9.180 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Finans hesabının ana alt kalemlerinden yabancı doğrudan yatırımlar 2019 yılında net 6.323 milyon ABD doları giriş kaydetmiş iken 2020 yılında net doğrudan yatırım girişinin 4.731 milyon ABD dolarına düştüğü görülmektedir. Net portföy yatırımı çıkışı ise 2019 yılında 1.447 milyon ABD doları iken 2020 yılında 5.485 ABD dolarına yükselmiştir. Portföy yatırımı çıkışlarının önemli bir bölümü hisse senetlerindeki çıkışlardan kaynaklanmaktadır. Çünkü, yurt dışındaki yerleşiklerin 2019 yılında net 406 milyon ABD doları hisse senedi alışı gerçekleştirirken 2020 yılında net 4.255 milyon ABD doları hisse senedi satışı gerçekleştirdiği görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından 11 Mart 2021 tarihinde açıklanan ödemeler dengesi istatistiklerine göre cari işlemler açığı, 2021 yılının Ocak ayında 2020 yılının Ocak ayına göre 166 milyon ABD doları azalarak 1.867 milyon ABD dolarına gerilemiş ve cari açık son 12 aylık dönemde 36.599

milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Altın ve enerji hariç tutulduğunda, cari işlemler hesabı 2021 yılının Ocak ayında 1.177 milyon ABD doları fazla vermekte iken 2020 yılının Ocak ayında 3.024 milyon ABD doları fazla vermişti.

Cari İşlemler Hesabının alt kalemlerindeki gelişmeler incelendiğinde; 2021 yılının Ocak ayında 2020 yılının Ocak ayına göre dış ticaret dengesi 1.404 milyon ABD doları azalarak 1.913 milyon ABD doları ve hizmetler dengesi 1.118 milyon ABD doları azalarak 455 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesinin önemli bir alt kalemi olan seyahat kaleminde, geçen yılın Ocak ayına göre 739 milyon ABD dolarlık bir azalma yaşanarak 487 milyon ABD doları net gelir sağlanmıştır.

Finans Hesabının alt kalemlerindeki gelişmeler incelendiğinde; 2021 yılının Ocak ayında 194 milyon ABD doları yabancı doğrudan yatırım girişı olmuştur. 2020 yılının Ocak ayında net yabancı doğrudan yatırım girişı 829 milyon ABD doları idi. Portföy yatırımı girişleri ise net 4.830 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının Ocak ayında ise net 1.222 milyon ABD doları portföy yatırımı çıkışı gerçekleşmişti. Portföy yatırımlarının alt kalemleri incelendiğinde, yurt dışındaki yerleşiklerin 2021 yılının Ocak ayında net 293 milyon ABD doları hisse senedi satışı ve 924 milyon ABD doları net DİBS alışı gerçekleştirdiği görülmektedir. Öte yandan, Genel Hükümet 3.500 milyon ABD doları ve bankalar 857 milyon ABD doları tutarlarında yurt dışında tahvil ihracı gerçekleştirmiştir.

Diğer Yatırımların alt kalemleri incelendiğinde, 2021 yılının Ocak ayında yurt içindeki bankaların yurt dışındaki muhabir bankalardaki efektif ve mevduat varlıklarının toplamı 5.919 milyon ABD doları, yurt dışındaki bankaların yurt içindeki mevduatları ise 3.010 milyon ABD doları artış göstermiştir. Yurt dışından sağlanan krediler incelendiğinde, 2021 yılının Ocak ayında Genel Hükümet net 36 milyon ABD doları ve bankalar net 291 milyon ABD doları kredi geri ödemesi gerçekleştirirken, diğer sektörler 256 milyon ABD doları net kredi kullanımı gerçekleştirmişlerdir. Resmi rezervler, Ocak ayında 3.570 milyon ABD doları artış göstermiştir.